

Potike pronkslehega – silmailu või kõhurõõm?

REPRO

Hästivarustatud poodide salatitaimede osakonnas võib tuntud tegijate kõrval kohata ka suhteliselt uusi tulijaid. Viimaste hulka kuulub pilkupüüdvate lehtedega pronksleht.

Seda taime tuntakse eesti keeles lausa nelja nimetusega: pronksleht, pronks-lutiklill, õli-lutiklill ja lihtsustatult ka perilla. Iga nimetus on põhjendatud. Pronkslehe nimi pärineb taimelehtede eripärasest värvusest, mis on tingitud lehes leiduvate pigmentide koostoisest ja jaotuvusest. Lehtede värvuse ja kuju eripära lubab taime ka ilu seisukohast väärilt hinnata.

Õigluse nimel tuleb mainida, et lisaks pronksja värvivarjundiga sortidele leidub ka tavalisi roheleliseid taimi, mis on populaarsed Jaapanis ja Koreas. Taime eripära on seegi, et ühel isendil võib esineda vägagi erinevalt värvunud lehti. Lutiklille nimetus lähtub nii kuuluvusest lutiklille perre kui ka lehtedest hoovavast erilisest lõhnast.

Ka õliga on loo nimikangelasel side täiesti olemas. Taime seemnetest saab pressida erilise koostisega mitmeti väärtuslikku õli, mida kasutatakse nii toitlustuses kui materjalitööstuses. Kõige lihtsam selgitus on nimele perilla, see tuleneb otsest taime ladinakeelsest teadusnimetusest *Perilla frutescens*.

Iseloomulik nimeküllus

Väga omalaadsed nimed on sel taimel saksa ja inglise keeles. Sakslased kutsuvad teda hoopis Hiina melissiks, inglased aga biifsteegitaimiks.

Sellega pronkslehe nimevariantide küllus ei piirdu. Jääb lausa mulje, et paljudes kultuurides ei taheta taime õiget nimetust kasutada ja selle asemel on otsitud kaudsemaid teiste, hoopis tuntumate taimedega.

Nii võib Aasia eri piirkondades kohata järgmisi nimeversioone: metsik seesam, punane münt, Hiina basiilik jne. Teisalt võib nime-

Pronksleht on eksootiline maitsestaja.

rohkust seletada taime väidetavalt püha päritoluga. Paljudes Aasia etnokultuurides usutakse tõsimeeli, et pronksleht on püha päritoluga jumalik taim, mis saadetud kõrgete jõudude poolt inimestele toiduks ja raviks.

Süsteemaatiliselt kuuluvusest paigutub pronksleht lutiklillede perekonda ja huulõieliste sugukonda. Elutsükliks on tegu suviku ehk üheaastase taimega.

Taime pilkupüüdvam osa ongi lehed, mis eri sortidel eristuvad värvuse, suuruse, leheserva kuju poolest.

Suhteliselt väikesed õied koonduvad varre tipus tihedatesse õi-

sikutesse. Sobivates kasvutingimustes kasvatab taim rikkalikult külgvõrseid ning võib sirguda kuni meetri pikkuseks. Poti- ja kastiversioonid jäävad loomulikult madalamaks. Samuti taltsutab taime kasvu kärpimine.

Kaunis ja mitmeti kasutatav

Meie tingimustes on pronkslehe kasvatamiseks peamiselt kaks võimalust. Esiteks potitaimena sisetingimustes, teiseks avamaal.

Arvestama peab siiski seda, et meist lõunapoolse päritoluga taimena pelgab loo nimategelane madalaid temperatuure ning öitsema